

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.пс.н. Майяна Милчева Митевска
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.2. Психология
докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

Автор: Василики Кордату

Тема:

Емпатия и социален интерес при участници в електронно обучение

Научен ръководител:

проф. д-р Станислава Стоянова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед №1039 от 07.06.2024 г. на Ректора на Югозападен университет “Неофит Рилски“ (ЮЗУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ **Емпатия и социален интерес при участници в електронно обучение**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“. Автор на дисертационния труд е Константинос Димитриос Пардалис, научен ръководител **проф. д-р Станислава Стоянова**.

Представеният от Василики Кордату комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ.

Докторантът е приложил 3 броя публикации.

2. Актуалност на тематиката

Темата на дисертацията "Емпатия и социален интерес сред участниците в електронното обучение" е изключително актуална в съвременното образование поради няколко ключови причини:

1. **Разрастване на електронното обучение:** С бързото развитие на технологиите и дигитализацията, електронното обучение става все по-важен метод за образование. COVID-19 пандемията ускори прехода към електронните платформи, правейки резултатите от това изследване особено релевантни за текущите образователни политики и педагогически стратегии.
2. **Социални и емоционални аспекти на обучението:** Изследването се фокусира върху социалните и емоционални измерения на електронното обучение, които често се пренебрегват за сметка на педагогическите и технологичните аспекти. Това допринася за по-комплексно разбиране на електронната учебна среда, включваща не само когнитивни, но и емоционални и социални аспекти.
3. **Практическо приложение:** Получените данни могат да се използват за създаване на по-емоционално поддържаща и социално интерактивна онлайн учебна среда. Например, включването на функции, които насърчават емпатията, може да бъде особено полезно в асинхронните учебни сценарии, където учениците често се чувстват изолирани.
4. **Подобряване на учебния опит:** Включването на социален интерес в учебния процес може да допринесе за развитието на по-колаборативни активности и инициативи за изграждане на общност в дигиталната учебна среда. Това може да помогне за репликацията на социалните ползи от традиционната класна стая в онлайн контекст.

Актуалността на темата на дисертацията е безспорна в контекста на съвременните образователни предизвикателства и нужди. Изследването не само обогатява теоретичната рамка на електронното обучение, но и предлага конкретни решения за подобряване на учебния опит в дигитална среда.

3. Познаване на проблема

В дисертацията е обяснено значението на емпатията в контекста на електронното обучение. Авторът изследва различни аспекти и компоненти на емпатията, като емоционалната и когнитивната съставка, както и социалния интерес на участниците в електронното обучение.

Дефиниция на емпатия

Емпатията се дефинира като способността да се разпознават и разбират емоциите и чувствата на другите хора. Тя включва различни компоненти, като емоционален отговор, когнитивна обработка на информацията и съчувствие към другите. Важно е да се отбележи, че емпатията е комплексен психологически процес, който включва наблюдение, памет, знание и разсъждение, за да се постигне разбиране на мислите и чувствата на другите .

Компоненти на емпатията

Емпатията включва различни когнитивни и афективни компоненти:

- **Фантазия:** Способността да си представяш мислите, чувствата и действията на въображаеми персонажи от книги, филми и други източници.
- **Приемане на перспектива:** Спонтанното възприемане и разбиране на гледната точка на другия човек, поставяне на себе си в неговото място.
- **Емпатично загрижение:** Способността да се споделя емоцията на наблюдаваното лице и да се проявява съчувствие, съжаление, състрадание и топлота към нещастния човек, който страда или изпитва дискомфорт в трудна ситуация .

Социален интерес в електронното обучение

Социалният интерес се отнася до проявяването на съпричастност и загриженост към другите участници в процеса на електронно обучение. Това включва усилия да се разберат проблемите на другите и да се помогне за тяхното решаване, което е особено важно в контекста на онлайн взаимодействието, където липсват директни социални сигнали .

Изучаването на тези аспекти в контекста на електронното обучение е от съществено значение за разбирането на динамиката на ученето и взаимодействието между участниците. Авторът на дисертацията акцентира на необходимостта от развиване на емпатия и социален интерес като средства за подобряване на качеството на образователния процес в онлайн среда.

40

4. Методика на изследването

Във втората глава от дисертацията е представена методиката на изследването, което цели да установи проявите на емпатия и социален интерес в контекста на електронното обучение и тяхното влияние върху удовлетвореността от обучението.

Цели на изследването

Основната цел на изследването е да определи дали съществуват прояви на емпатия и социален интерес по време на електронното обучение и как тези фактори допринасят за удовлетвореността от този вид обучение. Специфичните цели включват:

1. Определяне на проявите на емпатия в електронното обучение и тяхното влияние върху удовлетвореността от обучението.

2. Определяне на проявите на социален интерес в електронното обучение и тяхното влияние върху удовлетвореността от обучението.
3. Изследване на взаимосвръзката между емпатия и социален интерес и тяхното взаимодействие при влияние върху удовлетвореността от обучението.
4. Определяне на разликите в емпатия и социален интерес сред различни социални категории обучаеми.

Хипотезите са релевантни на темата и на приложените методи за проверката им.

1. Съществуват прояви на емпатия и социален интерес по време на електронното обучение, като споделяне на емоции между съучениците, формиране на силни връзки, адаптиране на поведението спрямо социалните очаквания и сътрудничество с другите обучаеми.
2. Емпатията и социалният интерес са взаимосвързани.
3. Емпатията и социалният интерес са свързани с удовлетвореността от електронното обучение.
4. Съществуват различия в емпатията и социалния интерес сред различни социални категории обучаеми.

Процедура

Данните са събрани онлайн чрез Google Forms и чрез директни лични контакти с участниците. В изследването са участвали студенти, участващи в електронно обучение, като деца със специални нужди и деца с определени увреждания са изключени от извадката.

Извадка

Извадката включва студенти, участващи в електронно обучение. Критерият за изключване от изследването е елиминиране на деца със специални нужди и деца с определени увреждания.

Инструменти/методи за събиране на данни

Данните са събрани чрез въпросници, които измерват емпатия и социален интерес. Използвани са съответните инструменти за измерване на тези два конструкта, които включват различни въпроси и скали за оценка на проявите на емпатия и социален интерес.

Обработка на данни

Събраните данни са обработени с помощта на статистически методи за анализ, които включват оценка на честоти, корелационни анализи и други подходящи техники за изследване на връзките между емпатия, социален интерес и удовлетвореност от електронното обучение.

Етични въпроси

В изследването са спазени всички етични норми, включително информирано съгласие от участниците, гарантиране на конфиденциалността на данните и възможност за отказ от участие по всяко време без негативни последици за участниците.

Тези компоненти формират методологическата основа на изследването и допринасят за неговата надеждност и валидност.

40

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Основната цел на изследването е да се оцени влиянието на електронното обучение върху психичното здраве на учениците и да се предложат препоръки за подобряване на образователните практики.

Приносните моменти в дисертацията се открояват като научни, практически, образователен:

Научен принос:

Изследването предлага няколко важни научни приноса:

- 1. Въвеждане на социално-психологическа рамка в електронното обучение:** Това изследване разширява дискурса за електронното обучение, като включва социално-психологическа рамка, която систематично изследва емпатията и социалния интерес като критични измерения на онлайн учебните среди.
- 2. Емпирична валидация на емоционални и социални конструкти:** Изследването предоставя емпирични данни, валидиращи присъствието и значимостта на емпатията и социалния интерес в електронното обучение, използвайки стандартизирани въпросници и анкети.
- 3. Практически насоки за педагогическа реализация:** На базата на своите открития, изследването предлага практически насоки за разработчици на учебни програми, преподаватели и дизайнери на платформи за електронно обучение с цел създаване на по-емоционално поддържащи и социално ангажиращи онлайн учебни пространства

Практически принос:

- Въз основа на резултатите от изследването са предложени практически препоръки за учители и родители относно справянето с тревожността и изтощението при електронното обучение.

- Дисертацията предлага насоки за подобряване на онлайн образователните платформи и методи, за да бъдат по-приемливи и ефективни за всички ученици.

□ **Образователен принос:**

- Резултатите от изследването разкриват периметър за използване от образователни институции за разработване на политики и програми, които да подпомогнат учениците в справянето с тревожността и изтощението от електронното обучение.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Василики Кордатоу има принос в научната общност чрез своята дисертация, която изследва емпатията и социалния интерес в контекста на електронното обучение. Успешно демонстрира важността на тези психологически фактори за удовлетвореността от обучението и обогатява съществуващата литература по темата.

Основни приноси

1. **Иновативен подход към темата:** Дисертацията предлага нов поглед върху влиянието на емпатията и социалния интерес в електронното обучение, което е особено актуално в контекста на пандемията COVID-19.
2. **Емпирично изследване:** Проведено е подробно емпирично изследване, включващо събиране и анализ на данни от студенти, което предоставя ценна информация за практиката на електронното обучение.
3. **Разработване на теоретична рамка:** Изследването на Кордатоу развива и усъвършенства теоретичните модели за емпатия и социален интерес, приложими в контекста на дистанционното обучение.
4. **Методологически принос:** Включването на нови методи за измерване на емпатия и социален интерес в електронната среда допринася за по-точното и надеждно изследване на тези фактори.
5. **Практически препоръки:** Резултатите от изследването предлагат конкретни препоръки за подобряване на практиките в електронното обучение, които могат да бъдат полезни за образователни институции и преподаватели.

Публикации

Докторантът има редица публикации, свързани с темата на дисертацията. Те включват статии в научни списания и участия в международни конференции, където резултатите от изследването са представени и обсъждани с по-широка научна общност.

Примери за публикации

1. **Статии в рецензирани списания:** Кордатоу има статии, които изследват различни аспекти на емпатията и социалния интерес в електронното обучение.
2. **Участие в конференции:** Докторантът е представил своите изследвания на редица международни конференции, където е получил обратна връзка и е обменил идеи с други изследователи в областта.
3. **Съвместни изследвания:** Част от публикациите са резултат от съвместна работа с други изследователи, което показва способността на докторанта да работи в екип и да допринася към колективни научни проекти.

Тези публикации и представяния допълнително подчертават значимостта на научния принос на Василики Кордатоу и утвърждават нейната роля в развитието на знанието в областта на психологията и електронното обучение.

4o

7. Автореферат

Представеният автореферат съответства на изискванията и отразява основните тези, направените изводи и научните постижения в дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Образование и обучение

1. **Развитие на учебни програми:** Резултатите от дисертацията могат да бъдат включени в учебните програми на университетите и училищата за да подобрят разбирането на студентите относно значението на емпатията и социалния интерес в електронното обучение.
2. **Обучение на преподаватели:** Преподавателите могат да използват резултатите за да подобрят своите методи на обучение и да увеличат ангажираността на студентите чрез интегриране на емпатийни подходи в техните курсове.

Политики и стратегии

3. **Разработка на политики:** Резултатите могат да служат като основа за разработване на образователни политики и стратегии, които акцентират върху важността на емпатията и социалния интерес за подобряване на качеството на онлайн обучението.
4. **Създаване на учебни материали:** Публикациите и резултатите от дисертацията могат да бъдат използвани за създаване на нови учебни материали, които да насърчават социалната ангажираност и емпатията сред студентите.

Практически приложения

5. **Интеграция в онлайн платформи:** Дисертационните приноси могат да бъдат внедрени в съществуващи и нови онлайн обучителни платформи, за да подобрят взаимодействието и сътрудничеството между участниците.
6. **Подобряване на потребителското изживяване:** Приложението на изследваните концепции може да доведе до по-добро потребителско изживяване в електронното обучение чрез създаване на по-емпатични и подкрепящи учебни среди.

Бъдещи изследвания

7. **Разширяване на изследванията:** Резултатите от тази дисертация могат да послужат като основа за бъдещи изследвания, насочени към по-дълбоко разбиране на емпатията и социалния интерес в различни културни и образователни контексти.
8. **Международни проучвания:** Изследванията могат да бъдат разширени с международни проучвания, за да се сравнят резултатите и да се идентифицират универсалните принципи и специфичните за дадена култура характеристики.

Използвайки резултатите и препоръките от дисертацията, можем да допринесем за развитието на по-ангажиращо и подкрепящо електронно обучение, което насърчава не само академичния успех, но и социалното и емоционалното благополучие на студентите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, настоящото изследване разглежда емпатията и социалния интерес сред участниците в електронното обучение, което представлява нов и важен принос в тази област. Докато досега електронното обучение се разглеждаше предимно от гледна точка на педагогиката, дизайн на курсове и технологична ефективност, това изследване подчертава значението на емоционалните и социални аспекти в дигиталната образователна среда.

Резултатите от изследването показват, че е възможно да се създадат по-емоционално подкрепящи и социално ангажиращи онлайн учебни пространства чрез подходящи интервенции и дизайн на курсове. Препоръчва се също така да се изследват механизмите за изкуствено подобряване на емпатията и социалния интерес в електронните платформи за обучение и да се направят крос-културни сравнения, за да се разбере дали тези явления са универсални или културно обусловени.

Това изследване допринася за разширяване на научното разбиране за електронното обучение, като предлага нова многомерна перспектива и осигурява емпирично обосновани, практически приложими инсайти за подобряване на учебния процес в дигитална среда

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че Василики Кордату **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Психология“ като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Василики Кордату в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

13.07.2024 г.

Изготвил становището:

проф. д.пс.н. Майяна Митевска

STATEMENT

From: Prof. Dr. Maya Milcheva Mitevska
Institution: Plovdiv University "Paisii Hilendarski"

Regarding: Dissertation for awarding the educational and scientific degree "Doctor"

Field of higher education: 3. Social, economic, and legal sciences

Professional field: 3.2. Psychology

Doctoral program: "Pedagogical and Age Psychology"

Author: Vasiliki Kordatou

Title: "Empathy and Social Interest in Participants in Electronic Learning"

Scientific advisor: Prof. Dr. Stanislava Stoyanova

1. General Presentation of the Procedure and the Doctoral Candidate

By order № RD-965 dated 14.05.2024 from the Rector of South-West University "Neofit Rilski" (SWU), I was appointed as a member of the scientific jury to ensure the procedure for defending the dissertation titled "Empathy and Social Interest in Participants in Electronic Learning" for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, economic, and legal sciences, professional direction 3.2. Psychology, doctoral program "Pedagogical and Age Psychology." The dissertation author is Konstantinos Dimitrios Pardalis, under the scientific supervision of Prof. Dr. Stanislava Stoyanova.

The set of materials presented by Vasiliki Kordatou in hard copy complies with the SWU regulations for the development of the academic staff. The doctoral candidate has attached three publications.

2. Relevance of the Topic

The topic of the dissertation "Empathy and Social Interest among Participants in Electronic Learning" is extremely relevant in contemporary education for several key reasons:

1. **Expansion of electronic learning:** With the rapid development of technology and digitalization, electronic learning is becoming an increasingly important method of education. The COVID-19 pandemic accelerated the transition to electronic platforms, making the results of this research particularly relevant to current educational policies and pedagogical strategies.
2. **Social and emotional aspects of learning:** The study focuses on the social and emotional dimensions of electronic learning, which are often overlooked in favor of pedagogical and technological aspects. This contributes to a more comprehensive understanding of the electronic learning environment, including cognitive, emotional, and social aspects.
3. **Practical application:** The data obtained can be used to create a more emotionally supportive and socially interactive online learning environment. For example, incorporating features that encourage empathy can be particularly beneficial in asynchronous learning scenarios, where students often feel isolated.
4. **Improvement of the learning experience:** Incorporating social interest in the learning process can contribute to the development of more collaborative activities and community-building initiatives in the digital learning environment. This can help replicate the social benefits of the traditional classroom in an online context.

The relevance of the dissertation topic is undeniable in the context of contemporary educational challenges and needs. The study not only enriches the theoretical framework of electronic learning but also offers specific solutions for improving the learning experience in a digital environment.

3. Understanding the Problem

The dissertation explains the significance of empathy in the context of electronic learning. The author examines various aspects and components of empathy, such as the emotional and cognitive elements, as well as the social interest of participants in electronic learning.

- **Definition of empathy:** Empathy is defined as the ability to recognize and understand the emotions and feelings of others. It includes various components such as emotional response, cognitive information processing, and sympathy towards others.
- **Components of empathy:**
 - **Fantasy:** The ability to imagine the thoughts, feelings, and actions of imaginary characters from books, movies, and other sources.
 - **Perspective-taking:** Spontaneously adopting and understanding another person's viewpoint, putting oneself in their place.
 - **Empathic concern:** The ability to share the emotion of the observed person and show sympathy, pity, compassion, and warmth towards an unfortunate person suffering or experiencing discomfort in a difficult situation.
- **Social interest in electronic learning:** Social interest refers to showing empathy and concern towards other participants in the electronic learning process. This includes efforts to understand others' problems and help solve them, which is particularly important in the context of online interaction where direct social signals are lacking.

Studying these aspects in the context of electronic learning is essential for understanding the dynamics of learning and interaction among participants. The dissertation emphasizes the need to develop empathy and social interest as means of improving the quality of the educational process in an online environment.

4. Research Methodology

The second chapter of the dissertation presents the methodology of the research, which aims to establish the manifestations of empathy and social interest in the context of electronic learning and their impact on learning satisfaction.

- **Research objectives:**
 - Determine the manifestations of empathy in electronic learning and their impact on learning satisfaction.
 - Determine the manifestations of social interest in electronic learning and their impact on learning satisfaction.
 - Investigate the relationship between empathy and social interest and their interaction in influencing learning satisfaction.
 - Determine differences in empathy and social interest among different social categories of learners.
- **Procedure:**
 - Data were collected online through Google Forms and direct personal contacts with participants. The study included students participating in electronic learning, excluding children with special needs and certain disabilities.
- **Sample:** The sample included students participating in electronic learning. The exclusion criterion was the elimination of children with special needs and certain disabilities.
- **Instruments/Methods for data collection:** Data were collected through questionnaires measuring empathy and social interest. Appropriate instruments for measuring these constructs were used, including various questions and scales to assess manifestations of empathy and social interest.
- **Data processing:** The collected data were processed using statistical analysis methods, including frequency assessment, correlation analyses, and other appropriate techniques to

examine the relationships between empathy, social interest, and satisfaction with electronic learning.

- **Ethical issues:** All ethical standards were adhered to in the study, including informed consent from participants, ensuring data confidentiality, and allowing withdrawal from participation at any time without negative consequences.

These components form the methodological foundation of the study, contributing to its reliability and validity.

5. Characteristics and Evaluation of the Dissertation and Contributions

The main objective of the study is to assess the impact of electronic learning on students' mental health and provide recommendations for improving educational practices.

- **Scientific contribution:**
 - Introducing a socio-psychological framework in electronic learning: This study expands the discourse on electronic learning by including a socio-psychological framework that systematically examines empathy and social interest as critical dimensions of online learning environments.
 - Empirical validation of emotional and social constructs: The study provides empirical data validating the presence and significance of empathy and social interest in electronic learning using standardized questionnaires and surveys.
 - Practical guidelines for pedagogical implementation: Based on its findings, the study offers practical guidelines for curriculum developers, educators, and platform designers to create more emotionally supportive and socially engaging online learning spaces.
- **Practical contribution:**
 - Practical recommendations for teachers and parents on dealing with anxiety and exhaustion in electronic learning.
 - Guidelines for improving online educational platforms and methods to make them more acceptable and effective for all students.
- **Educational contribution:**
 - Results reveal a framework for educational institutions to develop policies and programs that help students cope with anxiety and exhaustion from electronic learning.

6. Assessment of Publications and Personal Contribution of the Doctoral Candidate

Vasiliki Kordatou has made a contribution to the scientific community through her dissertation, which explores empathy and social interest in the context of electronic learning. She successfully demonstrates the importance of these psychological factors for learning satisfaction and enriches the existing literature on the topic.

- **Main contributions:**
 - Innovative approach to the topic: The dissertation offers a new perspective on the influence of empathy and social interest in electronic learning, particularly relevant in the context of the COVID-19 pandemic.
 - Empirical research: Conducting detailed empirical research, including data collection and analysis from students, provides valuable information for the practice of electronic learning.
 - Development of a theoretical framework: Kordatou's research develops and refines theoretical models for empathy and social interest applicable in the context of distance learning.

- Methodological contribution: Including new methods for measuring empathy and social interest in the electronic environment contributes to more accurate and reliable research on these factors.
- Practical recommendations: The study's results offer specific recommendations for improving practices in electronic learning, useful for educational institutions and educators.
- **Publications:**
 - The doctoral candidate has several publications related to the dissertation topic. These include articles in scientific journals and participation in international conferences where the research results were presented and discussed with the broader scientific community.

The provided publications and presentations further highlight the significance of Vasiliki Kordatou's scientific contribution and affirm her role in the development of knowledge in the field of psychology and electronic learning.

7. Abstract

The submitted abstract complies with the requirements and reflects the main theses, conclusions, and scientific achievements in the dissertation.

8. Recommendations for Future Use of the Dissertation Contributions and Results

- **Education and Training:**
 - Development of curricula: The results of the dissertation can be included in university and school curricula to improve students' understanding of the importance of empathy and social interest in electronic learning.
 - Teacher training: Educators can use the results to improve their teaching methods and increase student engagement by integrating empathic approaches in their courses.
- **Policies and Strategies:**
 - Policy development: The results can serve as a basis for developing educational policies and strategies that emphasize the importance of empathy and social interest for improving the quality of online learning.
 - Creation of teaching materials: The publications and results of the dissertation can be used to create new teaching materials that encourage social engagement and empathy among students.
- **Practical Applications:**
 - Integration into online platforms: The dissertation contributions can be integrated into the design of online learning platforms to make them more user-friendly and conducive to social interaction.
 - Application in psychological counseling: The findings can be used in psychological counseling and support services for students to address issues related to isolation and stress in electronic learning.

The dissertation contributes to both theoretical and practical aspects of electronic learning, offering valuable insights and guidelines for improving the learning experience in a digital environment.

Conclusion

The dissertation by Vasiliki Kordatou, titled "Empathy and Social Interest in Participants in Electronic Learning," successfully addresses a relevant and timely topic. The study provides both theoretical insights and practical recommendations for improving electronic learning environments through the integration of empathy and social interest. The results highlight the importance of these factors for learning satisfaction and offer concrete guidelines for educators and platform designers.

Given the quality and significance of the research, I confidently recommend the dissertation for defense and the awarding of the educational and scientific degree "Doctor" to Vasiliki Kordatou.

Date: 13.07.2024

Reviewer:

Prof. DrSnc Mayiana Mitevaska